

Projectvoorstel

Upstream: kwetsbaarheidstoets in scholen en snelle interventie Voorkomen van schooluitval en jongerenthuisloosheid

1. Identiteit en adres inrichtende macht

- KULeuven LUCAS
Minderbroedersstraat 8
3000 Leuven
Ondernemingsnummer: 0419.052.173
Contactpersoon: koen.hermans@kuleuven.be
- 1 Gezin 1 Plan kernpartner Mechelen:
MFC Ritmica
Wouwstraat 44
2540 Hove
Ondernemingsnummer: 0408.389.794
Contactpersoon: Stefanie.Claessens@Ritmica.be
- 1 Gezin 1 Plan kernpartner De Kempen:
Cirkant vzw
Steenweg op Oosthoven 21
2300 Turnhout
Ondernemingsnummer: 0423.592.268
Contactpersoon: ann.laurijssen@cirkant-vzw.be
- 1 Gezin 1 Plan kernpartner Antwerpen:
Stad Antwerpen
Grote Markt 1
2000 Antwerpen
Ondernemingsnummer: BE0207500123
Contactpersoon: isabel.vandeveld@antwerpen.be

2. Projectpartners met omschrijving van gepaste ervaring

Upstream is een project dat binnen de A Way Home coalities is ontstaan: Vroegdetectie en -interventie zijn basispijlers om dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen te voorkomen en te beëindigen. In september 2021 zetten de 3 Antwerpse A Way Home coalities die werken rond het voorkomen en beëindigen van jongerenthuisloosheid (Mind the Gap Antwerpen, Collectief Kempen en A Way Home Mechelen) een gedeelde projectgroep op om Upstream in hun regio te ontwikkelen. Er worden reeds verschillende belangrijke stappen gezet, zoals contact en uitwisseling met de KULeuven Lucas, met de projecten in Australië en Wales en met cruciale partners 1 Gezin 1 Plan, CLB's en het lokaal bestuur in de eigen regio.

Voor het project Upstream slaan we de brug tussen de A Way Home coalities en 1 Gezin 1 Plan en brengen hun sterktes, leidende principes en middelen samen in het project.

- **A Way Home coalitie:** coalitie die werkt vanuit de principes van collectieve impact om jongerenthuisloosheid te voorkomen en te beëindigen. De verschillende acties rond jongerenthuisloosheid, waaronder Upstream, worden in de coalitie verbonden en opgevolgd, alsook de verschillende stakeholders die nodig zijn om de doelstelling rond jongerenthuisloosheid te bereiken.
- **1 Gezin 1 Plan:** regionaal samenwerkingsverband dat zich beweegt tussen basisvoorzieningen en de meer gespecialiseerde hulpverlening, gedeelde

verantwoordelijkheid naar voren schuift tussen de betrokken diensten en hulpvragen van gezinnen snel en afgestemd beantwoordt.

De samenwerkende partners per pilootregio zijn:

Pilootregio Antwerpen: zowel het lokaal bestuur (beleidsdomeinen jeugd, onderwijs, welzijn en lokaal sociaal beleid), de 1 Gezin 1 Plan partners als de lokale onderwijsactoren (via de Onderwijsraad Antwerpen) zijn overtuigd van de meerwaarde van Upstream in de grootstedelijke context van Antwerpen. De actie sluit aan bij de klemtoon op preventie binnen het lokale beleid dak- en thuisloosheid en bij het A'REA UP programma dat inzet op het verhogen van gekwalificeerde uitstroom.

Pilootregio Mechelen: Emmaüs, vzw Jeugddorp, 1 Gezin 1 Plan Trawant, CLB Mechelen, BA Stassart (school), BA Botaniek (school) en het CAW Boom Mechelen Lier engageren zich om Upstream mee verder te ontwikkelen in Mechelen. Deze partners vormen een sterke basis voor het stuurteam dat we eventueel nog wensen uit te breiden met 1 extra Buso school en een VAPH partner.

Pilootregio De Kempen: Collectief Kempen ([Collectief Kempen | A Way Home - Europe](#)) engageert zich om het project Upstream Vlaanderen vorm te geven in de regio. Deze intersectorale partners (BJZ, CAW, VAPH, GGZ, ACT,...) vormen een sterke basis voor een regionaal stuurteam – graag nog concreet uit te breiden met partners uit het onderwijsveld. Netwerkorganisatie 1 Gezin 1 Plan De Trefplaats wil eveneens zijn schouders zetten onder Upstream. Enkele kernpartners in een actieve betrokkenheid door hun link met de doelgroep en het thema, anderen supporterend van op de zijlijn. Ook het Regionaal Welzijnsoverleg waarin organisaties BJZ, VAPH, K&G en de gemandateerde voorzieningen elkaar met regelmaat ontmoeten steunt het project.

Al deze regionale partners verzamelen in een netwerkoverleg integrale jeugdhulp Kempen waarop ook onderwijs en CLB betrokken zijn. Vanuit deze verbindingen wensen we het netwerk Upstream Vlaanderen – regio Kempen verder vorm te geven. De drive die het Durflab in de regio zet, kan hier zeker toe bijdragen net als het Lerend Netwerk Onderwijs-Welzijn en het project Samen tegen Schooluitval.

Wetenschappelijke partner: LUCAS KU Leuven heeft de afgelopen jaren heel wat expertise opgebouwd met betrekking tot het in kaart brengen en bestrijden van dak- en thuisloosheid. Het onderzoeksteam van Koen Hermans heeft de methodologie van tellingen dak- en thuisloosheid opgezet en opgeschaald. Daarnaast is er een grote vertrouwde met de transitieleeftijd, o.a. door afgerond onderzoek omtrent de kleinschalige wooneenheden en lopend onderzoek om een blended transitioneel programma te ontwikkelen (B-Adult in samenwerking met Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen) en om Back on Track te evalueren (in samenwerking met Oranjehuis). Er is ook het kwalitatieve onderzoek naar de ervaringen van jongvolwassen dak- en thuisloze personen, waaruit blijkt dat de jongeren zelf getuigen van 'gemiste' kansen in hun kindertijd. Daarnaast voert het team ook onderzoek uit naar 1 Gezin 1 Plan (in opdracht van de stad Antwerpen) en de lokale gezinscoaches (in opdracht van de Vlaamse overheid), waardoor het team goed vertrouwd is met de actuele werking van de jeugdhulp. Daarnaast heeft het team een uitgebreid internationaal netwerk (waar o.a. het team van de Universiteit van Cardiff toe behoort dat de evaluatie van Upstream in Wales uitvoert).

De 3 pilootregio's in eenzelfde provincie levert een efficiëntiewinst op qua aansturing en coördinatie en er is een evenwichtige mix tussen stedelijk en meer landelijk gebied. Bovendien werken een aantal van de cruciale partners over de hele provincie zoals de CLB's.

3. Omschrijving probleemstelling

Onder de 6.286 dak- en thuisloze personen die eind 2020 en begin 2021 geteld¹ werden in negen steden en regio's van het land, waren er 1.208 jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar – dat is bijna een op vijf dakloze jongvolwassenen. Hun situatie is het gevolg van een reeks negatieve levensgebeurtenissen in combinatie met mechanismen van sociale uitsluiting. **Geschikte huisvesting en begeleiding, een aanpak op maat en preventie zijn hefboomen voor actie.** In het kwalitatief onderzoek² dat peilt naar de ervaringen van de jongvolwassenen komt bovendien naar voren dat de schoolloopbaan van deze jongeren moeizaam verlopen is en dat een aantal van hen aangaven dat de school had kunnen inspelen op hun thuissituatie.

Het **voorkomen van dak- en thuisloosheid** van jongvolwassenen is een belangrijke pijler van een succesvolle aanpak van deze problematiek, volgens Prof. Dr. Stephen Gaetz, voorzitter van the Canadian Observatory on Homelessness³. Hij ligt aan de basis van de A Way Home⁴ aanpak in Canada en in Europa: een coalitie van organisaties uit verschillende levensdomeinen zetten samen acties op op niveau van de drie hefboomen hierboven vermeld (huisvesting en begeleiding, een aanpak op maat en preventie). Ze doen dit vanuit het collectieve impactmodel waar er aandacht is voor gedeelde verantwoordelijkheid, impactgedreven acties en co-creatie met de jongeren en alle stakeholders. Er zijn 13 A Way Home coalities in Vlaanderen en Brussel. De A Way Home coalities in Antwerpen zijn van de 13 coalities het langste actief (o.a. Mind the Gap vanaf 2018). Na acties die vooral inzetten op crisisopvang en contact met de woonmarkt, willen de coalities een project starten dat inzet op preventie en vroegdetectie en -interventie. Ze doen dit op basis van succesvolle preventieprojecten uitgezet in Australië, Canada, de Verenigde Staten en Wales om bij adolescenten (een verhoogd risico op) dak- en thuisloosheid op te sporen en vroeg te interveniëren (Upstream).

De stad Geelong in Australië ging als eerste aan de slag om dak- en thuisloosheid op te sporen door een brede screening van middelbare schoolstudenten. Aan de resultaten koppelden ze zowel individuele begeleiding van de jongere als een bemiddelingstraject met de ouders. De resultaten zijn veelbelovend. De steden die werkten met deze brede screening zien **een daling van 40% in dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen en 20% minder schooluitval** (MacKenzie, 2018). Ondertussen kent het Upstream project ook navolging in Canada en de Verenigde Staten. In Europa ging in Wales Upstream Cymru aan de slag met een gelijkaardig project.

De 3 Antwerpse A Way Home coalities wensen uitdrukkelijk in te zetten op vroegdetectie en interventie. In dit project willen Mind the Gap Antwerpen, A Way Home Mechelen en Collectief Kempen in samenwerking met LUCAS KU Leuven onderzoeken en uittesten of en hoe een gelijkaardige Upstream aanpak eenzelfde soort resultaten oplevert in de provincie Antwerpen.

4. Omschrijving van de manier waarop het project hierop ingrijpt

Upstream: Grootschalige screening en community of services

In Australië en Wales formuleren ze een antwoord op jongerenthuisloosheid door in een vroeg stadium jongeren en hun families die een risico lopen op thuisloosheid te identificeren en een gepaste begeleiding zo snel als mogelijk te starten. Het project identificeert kwetsbare jongeren door middel van een grootschalige screening van middelbare schoolstudenten (13, 14 à 15 jaar). Elke jongere vult een digitale vragenlijst in met vragen over (1) Wie is de jongere (afkomst, gender, seksuele geaardheid, met welke volwassenen leeft de jongere samen), (2) School (spijbelgedrag, relatie met leerkrachten,

¹ [Telling dak- en thuisloosheid | Armoede - DWVG \(vlaanderen.be\)](#)

² [Dak- en thuisloze jongeren: verschillende profielen, ingewikkelde levensloop | Koning Boudewijnstichting \(kbs-frb.be\)](#)

³ [The Homeless Hub](#)

⁴ [A WAY HOME CANADA - A Way Home Canada](#)

problemen op school, pesten, ...), (3) Huisvesting (slaapplek, veilig, tevreden met huisvesting, conflict met ouders, ...), (4) Mentaal welzijn en (5) Veerkracht. De gegevens worden door een academische partner verzameld en verwerkt en geven informatie over individuele leerlingen, en hun gezin, die nood hebben aan begeleiding en aantal algemene besluiten op klas- en schoolniveau. Het programma achter de vragenlijst laat met een vlaggensysteem toe om jongeren in een kwetsbare situatie te identificeren.

Het is belangrijk duidelijke afspraken te maken rond beroepsgeheim, wie eigenaar is van de gegevens en hoe gegevens gedeeld kunnen worden.

De dataverzameling is geen doel op zich, maar heeft als doel om gericht in te zetten op vroeginterventie door een community of services, een sterke samenwerking met diensten opgezet rond de school. Volgende elementen van de community of services zijn volgens het programma cruciaal: gezamenlijke besluitvorming, steun en begeleidingsaanbod zowel naar de jongere als het gezin, flexibele, snelle en persoonsgerichte ondersteuning en resultaatgericht, nl. het monitoren van de outcomes.

Hoe rollen we Upstream in Vlaanderen uit: Projectactiviteiten

Werkpakket 1: Vragenlijst met vlaggensysteem	
Acties met mijlpalen en trekker actie	
A	<p>Vragenlijst met vlaggensysteem</p> <p>Vragenlijst uitwerken en testen voor de screening en dataverzameling op basis van de bestaande vragenlijsten uit Wales en Australië in samenwerking met CLB's. Mogelijke piste is de uitbreiding van de methodiek 'Gezond Leven? Check het even!': In Vlaanderen zorgt het CLB voor het screenen van de fysieke en mentale gezondheid van schoolgaande jeugd. Recent werd door VVVJ de Nederlandse methodiek 'Gezond Leven? Check het even!' vertaald naar de Vlaamse context om het laatste systematische contact in het 3^e middelbaar kwalitatief te versterken. Dit op basis van een uniforme vragenlijst, trainingen en ondersteuning om de vragenlijst op een gepaste manier af te nemen, een vlaggensysteem wanneer er interventie nodig is enzovoort (Gezond Leven? Check het even!). CLB's kunnen opteren om vanaf januari 2022 met deze vragenlijst aan de slag te gaan. Deze vragenlijst biedt heel wat kansen voor Upstream. Het thema huisvesting ontbreekt echter, net als andere welzijnsgelinkte thema's. We gaan na of het haalbaar is om aan te sluiten bij de vragenlijst van Gezond Leven? Check het even!.</p> <p>Er wordt samen met alle relevante partners een module 'huisvesting' ontwikkeld die de instabiliteit van de woonsituatie in kaart brengt en die voortbouwt op de Upstream-vragen en ze vertaalt naar de Vlaams context. Er wordt bekeken welke andere cruciale vragen ontbreken en er wordt onderzocht hoe de dataverzameling en -verwerking, inclusief het op punt stellen van het vlaggensysteem, het best vorm kan krijgen. De vragenlijst met vlaggensysteem wordt geëvalueerd en aangepast nadat ze voor de eerste en tweede keer werd afgenomen in de scholen. Er worden duidelijke afspraken gemaakt rond beroepsgeheim, eigenaarschap van de gegevens en hoe gegevens gedeeld kunnen worden. In de eerste fase van het project brengen de onderzoekers ook de wetenschappelijke evidentie en lessons learned over 'Upstream' in de verschillende landen samen (Canada, Australië, Wales).</p> <p>Mijlpaal 1: Sep '23: Vragenlijst met vlaggensysteem. In Feb '24 en Apr '25 worden de vragenlijst en vlaggensysteem aangepast na afname in de scholen (zie D.)</p> <p>Mijlpaal 2: Sep '23: werkwijze van gegevensverzameling voor de testfase is uitgewerkt, in combinatie met een procedure om gegevens te delen.</p> <p>Mijlpaal 3: Sep '23: overzicht van de wetenschappelijke evidentie omtrent Upstream</p> <p>Trekker actie: KULeuven LUCAS</p>

Werkpakket 2: Ondersteuning op maat van het traject van de jongere en het gezin en interventies op klasniveau uitgerold door een community of services	
Acties met mijlpalen en trekker actie	
B	<p>Community of Services & Keuze Scholen</p> <p>Het detecteren van jongeren die een verhoogd risico lopen op dak- en thuisloosheid is uiteraard geen doel op zich. Er wordt een sterke samenwerking met diensten rond de school opgezet, een zogenaamde community of services, die aan de slag gaat met de jongeren en de gezinnen die gedetecteerd worden in een kwetsbare situatie tijdens de bevraging. Er wordt bepaald wie de betrokken diensten zijn, welke taakafspraken mogelijk zijn tussen de betrokken diensten, wie welke verantwoordelijkheid opneemt, welke begeleiding wordt aangeboden, hoe die begeleiding wordt aangeboden en hoe de connectie zal worden gemaakt met het bestaande aanbod. In de samenwerking die deze diensten uitwerken is de ondersteuning die de jongere en/of het gezin nodig heeft de focus: de dienstverlening die in samenwerking wordt uitgerold is vraaggestuurd en niet aanbodgestuurd. Gezien het hier niet gaat om 'gevraagde' begeleiding, ligt hier een cruciaal element: hoe wordt beslist om specifieke begeleiding te bieden voor de jongere dan wel voor het gezin en hoe contact maken met jongere en gezin en hoe gaan we om met jongeren/gezinnen die geen ondersteuning wensen. In de samenwerking is een breed spectrum van diensten aanwezig van basisvoorzieningen tot hulpverlening, zoals CLB, 1 Gezin 1 Plan, CAW/JAC, CGG, Gezinscoaches, ELP, NAFT, jeugdhulpvoorzieningen, OCMW, OverKop-huizen, Huizen van het Kind. In overleg met de school kan er eventueel ook een aanbod op klasniveau worden uitgezet. De afspraken worden vastgelegd in een samenwerkingsplan.</p> <p>In de eerste 8 maanden worden ook de deelnemende scholen gezocht en afspraken gemaakt tussen de projectgroep en de scholen. We nemen 3 à 5 scholen als richtcijfer per pilootregio. We laten dit bewust open: wanneer een pilootregio er bijvoorbeeld voor kiest om samen te werken met een BuSo school kunnen we ervan uitgaan dat meer jongeren en hun gezinnen nood zullen hebben aan ondersteuning en er dus met minder scholen kan worden samengewerkt. Het is ook moeilijk vooraf een inschatting te maken hoeveel jongeren uit de screening zullen komen die nood hebben aan ondersteuning. In Wales heeft 5 à 10 % van de bevraagde jongeren nood aan ondersteuning en worden er 2 sociale professionals aan een school van ongeveer 1.000 leerlingen gekoppeld. Natuurlijk is in Wales het hulpverleningsaanbod op een andere manier georganiseerd, waardoor het onmogelijk is om op dit moment een goede inschatting te maken van de ondersteuningsnood. Dit vormt dan ook één van de doelstellingen van het project. Vermits het project in 2 cycli wordt uitgerold (zie onder) kunnen we in de loop van het traject nog aanpassingen uitvoeren en minder of net meer jongeren bevragen.</p> <p>Mijlpaal 4: Sep '23: Er is een Community of Services in elke pilootregio en een samenwerkingsplan over op welke manier er snel een antwoord op maat zal geboden worden op de ondersteuningsvragen van de jongere en/of het gezin. Er is een duidelijk zicht op met welke scholen zal worden samengewerkt en samenwerkingsafspraken. Het samenwerkingsplan wordt op basis van de evaluatie van de piloot aangepast in jan '25 en juni '25.</p> <p>Mijlpaal 5: Sep '23: er is werkwijze uitgewerkt om te komen tot een toewijzing van interventies aan jongeren en gezinnen</p> <p>Mijlpaal 6: Sep '23: er is een overzicht van de verschillende types van begeleiding die binnen de community van services kunnen ingezet worden</p> <p>Trekker Actie: Projectgroep van elke pilootregio.</p>
C.	<p>Afnemen van vragenlijst en uitrol van ondersteuning op maat door de Community of Services</p>

	<p>We rollen 2 cycli uit die bestaan uit 4 stappen (zie onder). We doorlopen de cyclus 2 keer om aanpassingen te kunnen doorvoeren in de vragenlijst en het samenwerkingsplan en om zo tot een aanpak te komen die op maat inspeelt op de ondersteuningsnoden van de jongere en het gezin. X-aantal jongeren en gezinnen krijgen ondersteuning op maat. Dit kan zeer preventief zijn, bijvoorbeeld deelnemen aan een programma van het Huis van het Kind tot intensiever in de context begeleiden. Nadruk ligt op kracht- en oplossingsgericht, vroeg en nabij en netwerkversterkend werken en het niet laten escaleren van hulpverlening. Welke ondersteuning geboden wordt, wordt bepaald in nauw contact tussen de begeleider en de jongere en/of het gezin. In samenspraak met de school kunnen ook interventies op klasniveau worden uitgerold. Het aantal en welke begeleidingen en de frequentie, intensiteit en duur worden bijgehouden door de projectpartners zodat er kan bijgestuurd worden en cours de route (bv. in de 2^e cyclus meer of net minder scholen meenemen) en zodat er op het einde van het project zicht is op de aard van ondersteuning en de frequentie, duur en intensiteit van ondersteuning die nodig is om Upstream op een effectieve manier binnen een 1 Gezin 1 Plan werkingsgebied uit te rollen.</p> <p>C.1.1 Afname vragenlijst in de pilootscholen – tussen okt '23 en nov '23 (zie Werkpakket 1)</p> <p>C.1.2 Verwerking resultaten – tussen nov '23 en jan '24 (zie Werkpakket 1)</p> <p>C.1.3 Samenwerkende diensten zorgen voor een samenwerkingsmodel om tot gedragen beslissingen te komen over welke interventies per casus ingezet worden en rollen op verschillende niveaus (jongere, gezin en klasniveau) interventies met ondersteuning op maat en op basis van het samenwerkingsplan - tussen feb '24 en jan '25</p> <p>C.1.4 Monitoring en evaluatie cyclus 1 – tussen okt '23 en jan '25 (zie Werkpakket 3)</p> <p>C.2.1 Afname vragenlijst in de pilootscholen – tussen mrt '24 en apr '24 (zie Werkpakket 1)</p> <p>C.2.2 Verwerking resultaten – tussen apr '24 en mei '24 (zie Werkpakket 1)</p> <p>C.2.3 Samenwerkende diensten zorgen voor een samenwerkingsmodel om tot gedragen beslissingen te komen over welke interventies per casus ingezet worden en rollen op verschillende niveaus (jongere, gezin en klasniveau) interventies uit met ondersteuning op maat en op basis van het samenwerkingsplan - tussen juni '24 en juni '25</p> <p>C.2.4 Monitoring en evaluatie cyclus 1 – tussen mrt '24 en apr '25 (zie Werkpakket 3)</p> <p>Mijlpaal 1: In feb '24 en apr '25 worden de vragenlijst en vlaggensysteem aangepast na afname in de scholen (zie A.)</p> <p>Mijlpaal 3: In jan '25 en juni '25 wordt het samenwerkingsplan op basis van de evaluatie van de piloot aangepast (zie C.)</p> <p>Mijlpaal 7: x-aantal jongeren en gezinnen krijgen ondersteuning op maat. Er is zicht op de aard van ondersteuning en de frequentie, duur en intensiteit van ondersteuning die nodig is om Upstream op een effectieve manier binnen een 1 Gezin 1 Plan werkingsgebied uit te rollen (juni '25)</p> <p>Trekker Actie: Projectgroep van elke pilootregio & KULeuven LUCAS</p>
--	---

Werkpakket 3: Opvolging, evaluatie en monitoring	
Acties met mijlpalen en trekker actie	
D.	<p>Onderzoeksvorstel om de input, output, outcome en impact van de piloot in kaart te brengen</p> <p>Het programma wordt tijdens de implementatie geëvalueerd. De volgende onderzoeksvragen staan centraal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Welke jongeren en gezinnen worden bereikt door Upstream?

	<p>2. Wat is de specifieke inhoud van de geleverde interventies?</p> <p>3. Welke resultaten bereiken de interventies op korte termijn volgens de jongeren en de gezinnen?</p> <p>4. Hoe verloopt de samenwerking tussen de betrokken diensten?</p> <p>5. Hoe kunnen de langetermijneffecten van Upstream Vlaanderen gemonitord worden?</p> <p>We kiezen, net zoals de interventie zelf, voor twee onderzoekscycli waarin dezelfde onderzoeksstappen doorlopen worden.</p> <p>Om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden wordt op basis van de kwantitatieve gegevens een analyse gemaakt van de jongeren en gezinnen die effectief ook hulp krijgen (vergelijking tussen de beoogde en gerealiseerde doelgroep).</p> <p>Om de tweede onderzoeksvraag te beantwoorden wordt een dossieranalyse uitgevoerd en twee focusgroepen met begeleiders afgenomen. De dossieranalyse wordt op een kwantitatieve en kwalitatieve manier geanalyseerd en laat toe om een zicht te krijgen op de inhoud van de begeleiding, de samenwerkingen met andere partners en de gerealiseerde resultaten. Er wordt tevens met een registratieformulier gewerkt waarop de begeleiders bij de start van de begeleiding de beoogde doelstellingen en bij het einde de gerealiseerde doelstellingen registreren. Samen met de begeleiders bekijken we wat een haalbare manier is om die doelrealisatie op een betrouwbare wijze te registreren.</p> <p>De volgende items worden besproken in de twee focusgroepen met de begeleiders (na 3 maanden en na 9 maanden na de start van de cyclus): manier van contactname, vraaggericht werken, inhoud van begeleiding, samenwerking tussen onderwijs- en welzijnspartners en de geboekte vooruitgang.</p> <p>Om de derde onderzoeksvraag te beantwoorden worden 10 interviews afgenomen met jongeren en met hun gezinnen over hun ervaring met het programma (contactname, begeleiding, vraaggericht werken, resultaten).</p> <p>Om de vierde onderzoeksvraag te beantwoorden wordt een denkdag georganiseerd met alle betrokken partners op het einde van de cyclus. Er wordt een vertegenwoordiging voorzien van alle betrokken diensten. We bekijken ook of en hoe we cliëntenparticipatie kunnen meenemen in dit proces. We brengen tijdens de denkdag ook eerste onderzoeksresultaten in. We identificeren sterktes en verbeterpunten en komen tot een gemeenschappelijk kader van Upstream Vlaanderen (met bijzondere aandacht voor de beoogde effecten op korte en middellange termijn).</p> <p>Gezien de relatief korte duur van het project is het praktisch onmogelijk om de langetermijn effecten van Upstream Vlaanderen mee op te nemen. In de laatste fase van het project doen we aanbevelingen over hoe de vijfde onderzoeksvraag naar de langetermijn impact kan gemonitord worden.</p> <p>Mijlpaal 8: Juni '25 Eindrapport met een antwoord op de onderzoeksvragen</p> <p>Trekker Actie: KULeuven LUCAS</p>
E.	<p>Stuurgroep en opvolging binnen de A Way Home coalities</p> <p>Een stuurgroep die minstens bestaat uit de projectpartners, het agentschap Opgroeien, en experts in vroegdetectie en -interventie volgen de voortgang op van het project. De stuurgroep komt 4 à 5 keer samen in de loop van het project.</p> <p>Voorts is het belangrijk dat alle acties die binnen een regio gebeuren rond het voorkomen en beëindigen van jongerenhuisloosheid worden samengebracht, zodat de acties elkaar versterken en zodat alle stakeholders op de hoogte blijven. Upstream zal in dit kader ook verder opgevolgd worden door de 3 A Way Home coalities.</p>

5. Verhouding van het project t.o.v het bestaande aanbod

Het bestaande aanbod wordt in Upstream verbonden met elkaar in de Community of Services en georganiseerd in de lijn met de toekomstige plannen beschreven in Vroeg en Nabij: samenwerkingsverband dat zich beweegt tussen basisvoorzieningen en de meer gespecialiseerde hulpverlening, vraaggestuurde ondersteuning van jongeren en gezinnen en hulp die zo vroeg als mogelijk wordt ingezet en die plaatsvindt in de eigen leefwereld van de gezinnen en jongeren.

6. Maatschappelijke relevantie van het project

Bij vraag 3 gingen we al uitvoerig in op de dramatische cijfers van het aandeel jongvolwassenen in de thuislozencijfers. Als samenleving hebben we de plicht om op een gecoördineerde manier acties op te zetten zodat we jongerenthuisloosheid voorkomen en beëindigen, waarbij vroegdetectie en -interventie een belangrijke pijler is. Bovendien past het project Upstream perfect in de nieuwe geïntegreerde aanpak 'Vroeg en Nabij' waarmee de agentschappen binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin de ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen willen hertekenen. Hulp moet zo vroeg mogelijk ingezet worden en dicht bij de gezinnen staan. Hulpverlening moet plaatsvinden in de eigen leefwereld van de gezinnen en jongeren, in de buurt, in de school en in een sterkere eerste lijn.

7. Bestaande onderzoek, literatuur en/of gebundelde praktijkervaringen om de projectaanvraag te onderbouwen

De dak- en thuislozertellingen⁵ tonen dat in Vlaanderen ongeveer 1 op 5 van de getelde volwassen personen tussen 18 en 25 jaar is. De aanwezigheid van jongvolwassenen in de populatie van dak- en thuisloze personen is geen typisch Vlaams of Belgisch fenomeen. De afgelopen 10 jaar is er, eerst vanuit Canada, voortbouwend op het wetenschappelijk onderzoek Prof. Dr. Stephen Gaetz, voorzitter van het Canadian Observatory on Homelessness⁶ en daarna gespreid over de hele wereld een aanpak uitgezet om dak- en thuisloosheid bij jongeren en jongvolwassenen ten gronde aan te pakken. Deze preventieve aanpak includeert de drie types van preventie die gehanteerd worden in de gezondheidszorg: primaire, secundaire en tertiaire preventie. Kenmerkend voor de Canadese aanpak is het 'upstream werken'. Dit verwijst naar het vroeg detecteren en interveniëren om dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen te voorkomen, bij voorkeur op adolescentenleeftijd en via het schoolsysteem en door middel van een samenwerkingsverband van diensten.

Upstream Geelong, de Australische variant hiervan, onderscheidt drie ingrediënten van een succesvolle aanpak: (1) jongeren (her)verbinden met hun gezin, (2) (her)verbinden met de lokale gemeenschap en de school / het onderwijs, (3) voorzien in voor jongeren aangepaste huisvesting wanneer dat nodig blijkt. Onderzoek in Australië toont aan dat de Upstream aanpak effectief is, met indrukwekkende resultaten op de langere termijn: 40% daling in jongerenthuisloosheid en 20% minder schooluitval⁷. In Wales is het onderzoek nog volop bezig⁸, maar de eerste resultaten toonden dat 5 tot 10% jongeren van de gescreende adolescenten zich in kwetsbare situaties bevonden en die bij geen enkele dienst gekend waren. Interessant aan de invulling in Wales is dat ze een tweevoudig hulpverleningsaanbod uitbouwen: (1) specifiek gericht op de jongere, (2) gericht op het gezin. Die tweevoudige aanpak willen we ook vertalen naar de Vlaamse context.

⁵ [Telling dak- en thuisloosheid | Armoede - DWVG \(vlaanderen.be\)](#)

⁶ [https://www.homelesshub.ca/Gaetz, S., Schwan, K., Redman, M., French, D., & Dej, E. \(2018\). The Roadmap for the Prevention of Youth Homelessness. A. Buchnea \(Ed.\). Toronto, ON: Canadian Observatory on Homelessness Press.](https://www.homelesshub.ca/Gaetz,S.,Schwan,K.,Redman,M.,French,D.,&Dej,E.(2018).TheRoadmapforthePreventionofYouthHomelessness.A.Buchnea(Ed.).Toronto,ON:CanadianObservatoryonHomelessnessPress.)

⁷ MacKenzie, 2018

⁸ [Upstream Cymru - Research - Cardiff University](#)

In het recente kwalitatief onderzoek⁹ dat peilt naar de ervaringen van Belgische jongvolwassen dak- en thuisloze personen komt bovendien naar voren dat de schoolloopbaan van deze jongeren moeizaam verlopen is en dat een aantal van hen aangaven dat de school beter had kunnen inspelen op hun thuissituatie.

8. Indicatoren en meetfactoren om beoogde resultaten te meten

Wat betreft de resultaten op het niveau van de jongere zal er gewerkt worden met een aparte registratie en dossieranalyse die zicht geeft op de mate van doelrealisatie. We bekijken tevens naar het optreden van drop-out (het eenzijdig beëindigen van de hulpverlening door het gezin of de jongere). Daarnaast wordt er vooral gewerkt met kwalitatieve informatie die moet toelaten om een beter zicht te krijgen op hoe Upstream werkt in de praktijk in Vlaanderen.

9. Wijze waarop en door wie het project opgevolgd en geëvalueerd zal worden

LUCAS KU Leuven heeft de afgelopen jaren heel wat expertise opgebouwd met betrekking tot het in kaart brengen en bestrijden van dak- en thuisloosheid. Het onderzoeksteam van Koen Hermans heeft de methodologie van tellingen dak- en thuisloosheid opgezet en opgeschaald. Daarnaast is er een grote vertrouwdheid met de transitieleeftijd, o.a. door afgerond onderzoek omtrent de kleinschalige wooneenheden en lopend onderzoek om een blended transitioneel programma te ontwikkelen (B-Adult in samenwerking met Emmaüs) en om Back on Track te evalueren. Er is ook het kwalitatieve onderzoek naar de ervaringen van jongvolwassen dak- en thuisloze personen, waaruit blijkt dat de jongeren zelf getuigen van 'gemiste' kansen in hun kindertijd. Daarnaast voert het team ook onderzoek uit naar 1G1P (in opdracht van de stad Antwerpen) en de lokale gezinscoaches (in opdracht van de Vlaamse overheid). Daarnaast heeft het team een uitgebreid internationaal netwerk (o.a met het team van de Universiteit van Cardiff die de evaluatie van Upstream daar uitvoert)

Wat betreft de onderzoeksaanpak kiezen we altijd voor een multistakeholder- en actiegerichte onderzoeksbenadering. We streven altijd de participatie van alle perspectieven in ons onderzoek na en gaan uit van een gelijkwaardige relatie tussen praktijkwerkers, leidinggevenden, cliënten en onderzoekers.

10. Timing en fasering van het project. De timing bedraagt maximaal 5 jaar

Zie excel tabel in bijlage.

11. Een gedetailleerde begroting van alle inkomsten en uitgaven

Zie excel tabel in bijlage.

⁹ [Dak- en thuisloze jongeren: verschillende profielen, ingewikkelde levensloop | Koning Boudewijnstichting \(kbs-frb.be\)](#)